HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

20 iulie 2017*

„Trimitere preliminară – Directiva 2001/23 – Articolul 1 alineatul (1) litera (b) – Articolul 2 alineatul (1) litera (d) – Transfer de întreprinderi – Menținerea drepturilor lucrătorilor – Domeniu de aplicare – Noțiunile «lucrător» și «transfer de unitate»”

În cauza C-416/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Judicial da Comarca de Faro (Tribunalul de Arondisment Faro, Portugalia), prin decizia din 20 iulie 2016, primită de Curte la 27 iulie 2016, în procedura

Luís Manuel Piscarreta Ricardo

împotriva

Portimão Urbis EM SA, în lichidare,

Município de Portimão,

Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão EM SA,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul M. Vilaras, președinte de cameră, și domnii J. Malenovský (raportor) și M. Safjan, judecători,

avocat general:domnul E. Tanchev,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru domnul Piscarreta Ricardo, de M. Ramirez Fernandes, advogado;

— pentru Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão EM SA, de R. Rosa, advogado;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes, de M. Figueiredo și de S. Feio, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: portugheza.

— pentru Comisia Europeană, de M. França și de M. Kellerbauer, în calitate de agenți;

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (1) litera (b) și a articolului 2 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO 2001, L 82, p.16, Ediție specială, 05/vol. 6, p.20).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Luís Manuel Piscarreta Ricardo, pe de o parte, și întreprinderea municipală Portimão Urbis EM SA, în lichidare (denumită în continuare „Portimão Urbis”), Município de Portimão (municipalitatea Portimão, Portugalia) și întreprinderea municipală Emarp – Empresa Municipal de Águas e Resíduos de Portimão EM SA (denumită în continuare „Emarp”), pe de altă parte, în legătură cu legalitatea măsurii concedierii luate împotriva domnului Piscarreta Ricardo.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Directiva 2001/23 a codificat Directiva 77/187/CEE a Consiliului din 14 februarie 1977 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități (JO 1977, L 61, p. 26), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/50/CE a Consiliului din 29 iunie 1998 (JO 1998, L 201, p. 88) (denumită în continuare „Directiva 77/187”).

4 Considerentele (3) și (8) ale Directivei 2001/23 au următorul cuprins:

„(3) [s]unt necesare dispoziții pentru protecția lucrătorilor în cazul schimbării angajatorului, în special pentru a asigura că drepturile acestora sunt menținute.

[…]

(8) [d]in considerente de securitate și transparență juridică, a fost necesară clarificarea noțiunii de transfer, în temeiul jurisprudenței Curții de Justiție. Această clarificare nu a modificat domeniul de aplicare al Directivei [77/187], astfel cum a fost interpretată de Curtea de Justiție.”

5 Articolul 1 alineatul (1) din această directivă prevede:

„(a) Prezenta directivă se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni.

(b) Sub rezerva literei (a) și a următoarelor dispoziții ale prezentului articol, se consideră transfer în sensul prezentei directive cel al unei unități care își menține identitatea, înțeleasă ca ansamblu organizat de mijloace, care are obiectivul de a desfășura o activitate economică, indiferent dacă acea activitate este centrală sau auxiliară.

(c) Prezenta directivă se aplică în cazul întreprinderilor publice și private care exercită o activitate economică, indiferent dacă au sau nu [au] scop lucrativ. O reorganizare administrativă a autorităților administrației publice sau transferul unor funcții administrative între autoritățile administrației publice nu reprezintă un transfer în sensul prezentei directive."

6 Articolul 2 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată definește „lucrătorul" ca fiind „ orice persoană care, în statul membru respectiv, este protejată ca lucrător în cadrul dreptului național al muncii".

7 Articolul 2 alineatul (2) din Directiva 2001/23 prevede:

„Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului național în ceea ce privește definirea contractului de muncă sau raporturile de muncă.

Cu toate acestea, statele membre nu exclud din domeniul de aplicare al prezentei directive contractele de muncă sau raporturile de muncă numai:

[…]

(b) pentru că sunt raporturi de muncă reglementate de un contract de muncă cu durată determinată în sensul articolului 1 [punctul 1] din Directiva 91/383/CEE a Consiliului din 25 iunie 1991 de completare a măsurilor destinate să promoveze îmbunătățirea securității și sănătății la locul de muncă în cazul lucrătorilor care au un raport de muncă pe durată determinată sau un raport de muncă temporară [JO 1991, L 206, p. 19, Ediție specială, 05/vol. 2, p. 148)] […]

[…]"

8 Articolul 3 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2001/23 prevede:

„Drepturile și obligațiile cedentului care decurg dintr-un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului, în cazul unui astfel de transfer, sunt transferate cesionarului."

9 În temeiul articolului 4 din această directivă:

„(1) Transferul unei întreprinderi, unități sau al unei părți din întreprindere sau unitate nu constituie în sine un motiv de concediere pentru cesionar sau cedent. Această dispoziție nu împiedică concedierile care pot interveni din motive economice, tehnice sau organizatorice și care implică schimbări în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

Statele membre pot prevedea ca primul paragraf să nu se aplice unor anumite categorii de lucrători care nu află sub incidența legislației sau a practicii statelor membre în ceea ce privește protecția împotriva concedierii.

(2) Dacă contractul de muncă sau raportul de muncă încetează pentru că transferul implică o modificare substanțială a condițiilor de muncă, în detrimentul lucrătorului, angajatorul este considerat răspunzător pentru încetarea contractului de muncă sau a raportului de muncă."

10 Conținutul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 este în esență identic cu cel al articolului 1 alineatul (1) din Directiva 77/187.

Dreptul portughez

11 Articolul 285 din Código do Trabalho (Codul muncii) prevede:

„1. În cazul transferului, cu orice titlu, al dreptului de proprietate asupra întreprinderii sau a unității, sau a unei părți de întreprindere sau de unitate care constituie o unitate economică, cesionarul se subrogă în poziția angajatorului în ceea ce privește contractele de muncă ale respectivilor lucrători și preia răspunderea pentru plata amenzilor aplicate în cazul unei încălcări a dreptului muncii.

2. În următorul an de la data efectuării transferului, cedentul răspunde în solidar pentru obligațiile născute până la această dată.

3. Dispozițiile alineatelor anterioare sunt aplicabile și în cazul transferului, al cesiunii sau al preluării în gestiune directă a exploatării întreprinderii, a unității sau a entității economice, iar în cazul cesiunii sau al preluării în gestiune directă, răspunderea solidară revine ultimei persoane care a exercitat anterior exploatarea.

4. Dispozițiile alineatelor anterioare nu sunt aplicabile în cazul lucrătorului care, înainte de transfer, a fost transferat de către cedent unei alte unități sau entități economice, în sensul articolului 194, menținându-l în serviciul său, exceptând răspunderea cesionarului în materie de plată a amenzilor aplicate în cazul unei încălcări a dreptului muncii.

5. Entitate economică înseamnă ansamblul organizat de mijloace, care are obiectivul de a desfășura o activitate economică centrală sau auxiliară.

6. Nerespectarea normelor prevăzute la alineatul 1 de mai sus și în prima parte a alineatului 3 constituie o încălcare foarte gravă.”

12 Potrivit dispozițiilor articolului 295 din Codul muncii, referitor la efectele reducerii programului de lucru sau ale suspendării contractului de muncă:

„1. În perioada de reducere a programului de lucru sau de suspendare [a contractului de muncă] se mențin drepturile, obligațiile și garanțiile părților care nu au obligația de prestare efectivă a muncii.

2. La stabilirea vechimii se ține seama de perioada de reducere a programului de lucru sau de suspendare a contractului de muncă.

3. Nici reducerea programului de lucru și nici suspendarea contractului de muncă nu produc efecte în ceea ce privește expirarea perioadei convenite în contractul de muncă și nu împiedică vreuna dintre părți să înceteze raportul de muncă, în conformitate cu dispozițiile generale.

4. La finalul perioadei de reducere a programului de lucru sau de suspendare a contractului de muncă se restabilesc drepturile, obligațiile și garanțiile părților, rezultate din prestarea efectivă a muncii.

5. Refuzul angajatorului de a reintegra lucrătorul în activitățile obișnuite după încheierea perioadei de reducere a programului de lucru sau de suspendare a contractului de muncă constituie o contravenție gravă.”

13 În temeiul articolului 317 alineatul 4 din Codul muncii:

„Concediul determină suspendarea contractului de muncă, cu efectele prevăzute la articolul 295.”

14 Articolul 62 din Lei n.°50/2012 aprova o regime jurídico da actividade empresarial local e das participações locaise revoga as Leis n.os 53-F/2006, de 29 de dezembro, e 55/2011, de 15 de novembro (Legea nr. 50/2012 privind aprobarea regimului juridic al activităților comerciale locale și al participațiilor sociale deținute de administrațiile locale și de abrogare a Legii nr. 53-F/2006 din 29 decembrie și a Legii 55/2001 din 15 noiembrie) din 31 august 2012 (*Diário da República*, seria întâi, nr. 169 din 31 august 2012), în versiunea aplicabilă în litigiul principal (denumit în continuare „RJAEL”), referitor la dizolvarea întreprinderilor locale, prevede:

„1. Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 35 din Codul societăților comerciale, decizia de dizolvare a întreprinderilor locale se adoptă în mod obligatoriu, în termen de șase luni, atunci când intervine una dintre următoarele situații:

[…]

5. Fără a se aduce atingere dispozițiilor alineatului următor, personalul care prestează efectiv servicii în cadrul întreprinderilor locale care se află în una dintre situațiile menționate la alineatul 1 și care nu este inclus în domeniul de aplicare al instrumentelor de mobilitate prevăzute de Legea nr. 12-A/2008 din 27 februarie 2008 este supus legislației muncii.

6. Întreprinderile locale aflate în lichidare pot să transfere instituțiilor publice participante lucrătorii cu care au încheiat contracte de muncă, în conformitate cu dispozițiile articolului 58 din Legea nr 12-A/2008 din 27 februarie 2008 numai în măsura în care aceștia desfășoară activitățile care fac obiectul integrării sau al internalizării și sunt necesari la efectuarea acestora.

[…]

11. Dispozițiile alineatelor 6-10 se aplică exclusiv lucrătorilor cu contract de muncă pe durată nedeterminată, care au fost angajați cu cel puțin un an înainte de data adoptării deciziei de dizolvare a întreprinderii locale, cărora nu li se datorează nicio despăgubire pentru desființarea locului de muncă anterior, în cazul constituirii unui raport de muncă pe durată nedeterminată în sectorul public.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

15 În luna octombrie 1999, domnul Piscarreta Ricardo a fost angajat, pe durată nedeterminată, de municipalitatea Portimão pentru a exercita funcția de „tehnician în turism”.

16 În luna octombrie 2008, domnul Piscarreta Ricardo și-a încetat funcțiile în serviciul municipalității respective, exercitându-le din acel moment, în temeiul unui contract de muncă pe durată nedeterminată, în cadrul întreprinderii municipale Portimão Turis EM SA (denumită în continuare „Portimão Turis”).

17 Întrucât a decis, în luna martie 2010, să fuzioneze mai multe întreprinderi municipale, municipalitatea Portimão a încorporat Portimão Turis în Portimão Urbis. De la acea dată, domnul Piscarreta Ricardo a exercitat funcțiile de administrator și, ulterior, de director al acestei din urmă întreprinderi.

18 În luna septembrie 2011, reclamantul a solicitat și a obținut un concediu fără plată cu o durată de doi ani. În luna iulie 2013, concediul a fost prelungit la cererea persoanei interesate cu o durată echivalentă.

19 În luna octombrie 2014, municipalitatea Portimão a decis să dizolve Portimão Urbis, în cadrul căreia era acționar unic. O parte a activităților desfășurate de această întreprindere a fost preluată de municipalitatea Portimão, mai precis gestionarea sistemului de transport, gestionarea echipamentelor de dezvoltare economică, cum ar fi vânzările angro, centrul de târguri și expoziții și pavilionul multifuncțional, gestionarea vânzărilor ambulante, precum și a piețelor și târgurilor tradiționale.

20 Cealaltă parte a activităților desfășurate de Portimão Urbis a fost externalizată către pârâta Emarp, în cadrul căreia municipalitatea Portimão era de asemenea acționar unic, mai precis, pe de o parte, gestionarea spațiului public, inclusiv activitatea publicitară în legătură cu acesta, ocuparea drumurilor publice și parcările publice urbane aeriene și subterane și, pe de altă parte, gestionarea echipamentelor colective și prestarea de servicii în domeniul educației, al acțiunii sociale, al culturii și al sportului, în special asigurarea funcționării teatrului municipal din Portimão, a fermei pedagogice, a casei Manuel Teixeira Gomes și a centrelor comunitare.

21 În conformitate cu aceste decizii, o parte a lucrătorilor din cadrul Portimão Urbis a făcut obiectul unui „acord de cesiune în interes public” fiind preluată, astfel, în mod direct de municipalitatea Portimão. În ceea ce privește cealaltă parte a lucrătorilor, aceasta a făcut obiectul unor „cesiuni de loc de muncă”, fiind preluată de Emarp.

22 Întrucât domnul Piscarreta Ricardo nu a fost însă inclus nici în planul de internalizare și nici în planul de externalizare, astfel cum au fost menționate la punctul precedent, el a fost informat cu privire la încetarea contractului său de muncă ca urmare a faptului că Portimão Urbis își încetase definitiv activitatea.

23 În consecință, domnul Piscarreta Ricardo a sesizat instanța de trimitere în constatarea caracterului ilegal al concedierii sale, susținând că a avut loc un transfer de unitate de la Portimão Urbis către municipalitatea Portimão și către Emarp.

24 Portimão Urbis, Emarp și municipalitatea Portimão se opun acestei teze. Acestea susțin că, având în vedere că domnul Piscarreta Ricardo se afla în situație de concediu fără plată, cu alte cuvinte nu exercita funcții în mod efectiv, contractul său de muncă nu putea fi transferat către niciunul dintre cesionari. Acestea apreciază de asemenea că nu a avut loc niciun transfer de unitate deoarece Portimão Urbis a fost dizolvată din motive legale și, prin urmare, și-a încetat activitatea.

25 Instanța de trimitere consideră, pe de o parte, că, în cauza principală, subzistă chestiuni de interpretare în ceea ce privește posibilitatea de a considera că un lucrător care nu exercită funcții în mod efectiv, de exemplu ca urmare a suspendării contractului său de muncă, intră sub incidența noțiunii „lucrător” în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2001/23. În această privință, instanța menționată ridică problema dacă drepturile și obligațiile ce rezultă pentru Portimão Urbis din contractul de muncă încheiat cu reclamantul trebuie sau nu trebuie să se considere transferate către municipalitatea Portimão și către Emarp, conform articolului 3 alineatul (1) din această directivă.

26 Pe de altă parte, instanța de trimitere consideră că este îndoielnic ca articolul 62 alineatele 5, 6 și 11 din RJAEL, ținând seama de condițiile pe care le prevede, să poată fi considerat conform cu articolul 2 alineatul (2) litera (b) din Directiva 2001/23.

27 În consecință, Tribunalul Judicial da Comarca de Faro (Tribunalul de Arondisment Faro, Portugalia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2001/23 este aplicabil într-o situație precum cea din prezenta cauză, în care, prin decizia organului executiv al unei municipalități, se dizolvă o întreprindere municipală (al cărei acționar unic este municipalitatea), activitățile desfășurate de aceasta fiind asumate în parte de municipalitate și în parte de o altă întreprindere municipală (al

cărei obiect de activitate a fost modificat în acest scop – și care este de asemenea deținută în totalitate de municipalitate); cu alte cuvinte, se poate considera că, în aceste condiții, a avut loc un transfer de unitate, în sensul directivei menționate?

2) Trebuie să se considere că un lucrător care nu își exercită funcțiile în mod efectiv (în special întrucât contractul său de muncă este suspendat) este inclus în noțiunea «lucrător», în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2001/23, și, prin urmare, că drepturile și obligațiile care rezultă din contractul de muncă au fost transferate cesionarului, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din directiva menționată?

3) În lumina dreptului Uniunii, transferul lucrătorilor poate fi subordonat în special naturii raportului de muncă sau duratei acestuia în cadrul unui transfer de unitate precum cel prevăzut la articolul 62 alineatele 5, 6 și 11 din RJAEL?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

28 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie interpretat în sensul că o situație în care o întreprindere municipală, al cărei unic acționar este o municipalitate, se dizolvă prin decizia organului executiv al acestei municipalități, iar activitățile desfășurate de aceasta sunt asumate în parte de municipalitatea respectivă, care urmează să le desfășoare în mod direct, și în parte de o altă întreprindere municipală reconstituită în acest scop, în cadrul căreia aceeași municipalitate este de asemenea unicul acționar, intră în domeniul de aplicare al directivei menționate.

29 Trebuie precizat de la bun început că Directiva 2001/23 se aplică, în temeiul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din aceasta, în cazul întreprinderilor publice și private care desfășoară o activitate economică, indiferent dacă aceste întreprinderi au sau nu au scop lucrativ. În schimb, potrivit aceleiași dispoziții, o reorganizare administrativă a autorităților administrației publice sau transferul unor funcții administrative între autoritățile administrației publice nu reprezintă un transfer în sensul acestei directive.

30 În speță, operațiunea în discuție în litigiul principal a constat în transferul activităților unei întreprinderi municipale, în parte unei municipalități și în parte unei alte întreprinderi municipale.

31 În această privință, trebuie constatat, mai întâi, că împrejurarea că, în cadrul acestei operațiuni, cedentul era o întreprindere municipală, iar cesionarii erau o municipalitate și o altă întreprindere municipală nu împiedică, prin ea însăși, aplicabilitatea Directivei 2001/23 în cazul operațiunii respective.

32 Astfel, Curtea a statuat deja că împrejurarea că cesionarul este o persoană juridică de drept public nu este de natură să excludă existența unui transfer care intră în sfera de aplicare a Directivei 2001/23, indiferent dacă acea persoană juridică este o întreprindere publică însărcinată cu prestarea unui serviciu public (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Aira Pascual et Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, punctele 25 și 26) sau o administrație locală (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 ianuarie 2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, punctul 26 și jurisprudența citată).

33 Pe de altă parte, din redactarea articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23 reiese că, pentru ca aceasta să fie aplicabilă, transferul trebuie să aibă ca obiect o entitate care desfășoară o activitate economică cu sau fără scop lucrativ.

34 În această privință, Curtea a precizat că noțiunea „activitate economică” cuprinde orice activitate care constă în oferirea de bunuri sau de servicii pe o piață determinată. Sunt excluse în principiu de la calificarea drept activitate economică activitățile care țin de exercitarea prerogativelor de putere publică, prin aceasta înțelegându-se că serviciile care sunt asigurate în interesul public și fără scop lucrativ, aflate în concurență cu cele oferite de operatori cu scop lucrativ, pot fi calificate drept „activități economice”, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 septembrie 2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, punctele 43 și 44, precum și jurisprudența citată).

35 În speță, diferitele activități desfășurate de Portimão Urbis și preluate de municipalitatea Portimão, precum și de Emarp, astfel cum au fost descrise la punctele 19 și 20 din prezenta hotărâre, nu par să participe la exercitarea prerogativelor de putere publică, astfel încât nu pot fi calificate drept activități economice, în sensul articolului 1 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2001/23.

36 Pe de altă parte, conform dispozițiilor articolului 1 alineatul (1) litera (a) din directiva menționată, aceasta se aplică în cazul oricărui transfer al unei întreprinderi, unități sau al unei părți de întreprindere sau de unitate către un alt angajator, ca rezultat al unei cesiuni convenționale sau al unei fuziuni.

37 În această privință, dintr-o jurisprudență consacrată a Curții reiese că nu se poate aprecia sfera de aplicare a respectivei dispoziții doar pe baza interpretării literale. Ca urmare a diferențelor dintre versiunile lingvistice ale directivei, precum și a divergențelor dintre legislațiile naționale cu privire la noțiunea de cesiune convențională, Curtea a dat acestei noțiuni o interpretare suficient de flexibilă pentru a răspunde obiectivului directivei menționate, care, astfel cum rezultă din considerentul (3) al acesteia, care este acela al protecției salariaților în caz de schimbare a angajatorului (Hotărârea din 20 ianuarie 2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, punctul 29 și jurisprudența citată).

38 Curtea a statuat astfel că împrejurarea că transferul rezultă din decizii unilaterale ale puterilor publice, iar nu dintr-un concurs de voințe, nu exclude aplicarea Directivei 2001/23 (Hotărârea din 29 iulie 2010, UGT-FSP, C-151/09, EU:C:2010:452, punctul 25 și jurisprudența citată).

39 Prin urmare, împrejurarea că un transfer, precum cel în discuție în litigiul principal, rezultă din dizolvarea unei întreprinderi municipale în temeiul unei decizii a organului executiv al municipalității în cauză nu împiedică în aparență, prin ea însăși, existența unui transfer în sensul Directivei 2001/23, în condițiile în care o astfel de operațiune presupune schimbarea angajatorului.

40 În sfârșit, conform articolului 1 alineatul (1) litera (b) din Directiva 2001/23, pentru ca aceasta să fie aplicabilă, transferul trebuie să privească o entitate economică ce își păstrează identitatea după ce a fost preluată de noul angajator (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 martie 2014, Amatori și alții, C-458/12, EU:C:2014:124, punctul 30).

41 În această privință, trebuie să se ia în considerare ansamblul împrejurărilor de fapt ce caracterizează operațiunea în discuție în litigiul principal, printre care figurează și tipul de întreprindere sau de unitate în cauză, dacă sunt sau nu sunt transferate elemente corporale, precum clădirile și bunurile mobile, valoarea elementelor necorporale la momentul transferului, dacă majoritatea personalului a fost sau nu a fost preluat de noul angajator, dacă a fost sau nu a fost transferată clientela, precum și gradul de similitudine dintre activitățile desfășurate înainte și după transfer și durata unei eventuale suspendări a acestor activități. Se înțelege că aceste elemente nu constituie însă decât aspecte parțiale ale evaluării globale care se impune și de aceea nu pot fi apreciate izolat (Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Aira Pascual et Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, punctul 32).

42 Rezultă că importanța care trebuie acordată unuia sau altuia dintre aceste criterii variază în mod necesar în funcție de activitatea desfășurată sau chiar de metodele de producție ori de exploatare utilizate în cadrul întreprinderii, al unității sau al părții de unitate în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Aira Pascual et Algeposa Terminales Ferroviarios, C-509/14, EU:C:2015:781, punctele 33 și 34, precum și jurisprudența citată).

43 Curtea a subliniat de asemenea că simpla preluare de către o entitate economică a activității economice a unei alte entități nu permite să se concluzioneze că s-a menținut identitatea acesteia din urmă. Astfel, identitatea unei astfel de entități nu poate fi redusă la activitatea care îi este încredințată. Ea reiese dintr-o pluralitate de elemente care nu pot fi disociate, precum personalul care o compune, organele sale de conducere, organizarea muncii, metodele sale de operare sau, dacă este cazul, mijloacele de operare aflate la dispoziția acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 ianuarie 2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24, punctul 41).

44 Pe de altă parte, Curtea a statuat că menținerea nu a organizării specifice impuse de întreprinzător diverșilor factori de producție transferați, ci a legăturii funcționale de interdependență și de complementaritate dintre acești factori constituie elementul pertinent pentru a decide în sensul conservării identității unității transferate. Menținerea unei astfel de legături funcționale între diverșii factori transferați permite cesionarului să îi utilizeze chiar dacă, după transfer, aceștia sunt integrați într-o nouă structură organizațională diferită, în scopul de a continua o activitate economică identică sau analogă (Hotărârea din 12 februarie 2009, Klarenberg, C-466/07, EU:C:2009:85, punctele 46-48, precum și Hotărârea din 9 septembrie 2015, Ferreira da Silva e Brito și alții, C-160/14, EU:C:2015:565, punctele 33 și 34). În consecință, împrejurarea că o entitate economică se dizolvă, iar activitățile acesteia sunt transferate altor două entități nu împiedică, prin ea însăși, aplicabilitatea Directivei 2001/23.

45 Este de competența instanței de trimitere să aprecieze, în lumina elementelor amintite la punctele 41-44 din prezenta hotărâre, dacă, în împrejurările din cauza principală, s-a menținut identitatea entității transferate.

46 Din tot ceea precedă rezultă că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23 trebuie interpretat în sensul că o situație în care o întreprindere municipală, al cărei unic acționar este o municipalitate, se dizolvă prin decizia organului executiv al acestei municipalități, iar activitățile desfășurate de aceasta sunt transferate în parte municipalității respective, care urmează să le desfășoare în mod direct, și în parte unei alte întreprinderi municipale reconstituite în acest scop, în cadrul căreia aceeași municipalitate este de asemenea unicul acționar, intră în domeniul de aplicare al directivei menționate, cu condiția ca identitatea întreprinderii în cauză să se mențină după transfer, aspect a cărui stabilire este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la a doua întrebare

47 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă o persoană, precum reclamantul din litigiul principal, care, ca urmare a suspendării contractului său de muncă, nu își exercită funcțiile în mod efectiv, intră sub incidența noțiunii „lucrător”, în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2001/23 și dacă, în împrejurări precum cele din litigiul principal, trebuie să se considere că drepturile și obligațiile care rezultă din acest contract au fost transferate cesionarului, conform articolului 3 alineatul (1) din directiva menționată.

48 Trebuie precizat mai întâi că, în temeiul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din directiva menționată, „lucrător” înseamnă orice persoană care, în statul membru respectiv, este protejată ca lucrător în cadrul dreptului național al muncii.

49 În plus, astfel cum reiese din chiar redactarea articolului 3 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2001/23, protecția pe care această directivă urmărește să o asigure nu privește decât lucrătorii care au un contract de muncă sau un raport de muncă existent la data transferului (Ordonanța din 15 septembrie 2010, Briot, C-386/09, EU:C:2010:526, punctul 27).

50 Pe de altă parte, în ceea ce privește Directiva 77/187, care a fost codificată între timp prin Directiva 2001/23, Curtea a confirmat că, cu excepția dispozițiilor specifice contrare, întrucât această directivă poate fi invocată numai de lucrătorii care au un contract sau un raport de muncă în curs la data transferului, existența sau inexistența unui contract sau a unui raport de muncă la această dată trebuie apreciată în funcție de dreptul național, sub rezerva totuși a respectării normelor imperative ale acestei directive cu privire la protecția lucrătorilor împotriva concedierii din cauza transferului (Ordonanța din 15 septembrie 2010, Briot, C-386/09, EU:C:2010:526, punctul 28).

51 În speță, din decizia de trimitere reiese că, deși este adevărat că la data dizolvării **Portimão Urbis**, reclamantul din litigiul principal era angajat de aceasta printr-un contract de muncă pe durată nedeterminată, el nu își exercita funcțiile în mod efectiv, la aceeași dată, ca urmare a faptului că beneficia de concediu fără plată, iar acest concediu avea ca efect, în conformitate cu legislația națională în discuție în litigiul principal, să determine suspendarea contractului său de muncă.

52 Or, instanța de trimitere a precizat că această legislație prevede că în perioada de suspendare a contractului de muncă se mențin drepturile, obligațiile și garanțiile părților care nu au obligația de a presta efectiv munca. Așadar, reiese că o persoană, precum reclamantul din litigiul principal, care nu își exercită în mod efectiv funcțiile ca urmare a suspendării contractului său de muncă, este protejată ca lucrător de legislația menționată, aspect a cărui verificare este însă de competența instanței de trimitere.

53 Rezultă că, sub rezerva acestei verificări, drepturile și obligațiile unei asemenea persoane, care rezultă din contractul său de muncă, sunt transferate cesionarului ca urmare a transferului întreprinderii, conform articolului 3 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 2001/23.

54 Având în vedere considerațiile ce precedă, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că o persoană, precum reclamantul din litigiul principal, care, ca urmare a suspendării contractului său de muncă, nu își exercită funcțiile în mod efectiv intră sub incidența noțiunii „lucrător”, în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2001/23, în măsura în care este protejată în aparență ca lucrător în cadrul dreptului național respectiv, aspect a cărei verificare este însă de competența instanței de trimitere. Sub rezerva acestei verificări, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, trebuie să se considere că drepturile și obligațiile care rezultă din contractul său de muncă au fost transferate cesionarului, conform articolului 3 alineatul (1) din directiva menționată.

Cu privire la a treia întrebare

55 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență dacă Directiva 2001/23 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale precum cea în discuție în litigiul principal, care, în cadrul transferului unei întreprinderi locale, supune menținerea drepturilor lucrătorilor anumitor restricții, în special în ceea ce privește tipul de contract de muncă sau durata acestuia.

56 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub răspunderea sa și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Refuzul Curții de a statua asupra unei cereri de decizie preliminară adresate de o instanță națională este posibil numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului

principal ori atunci când problema este de natură ipotetică ori Curtea nu dispune de elementele de fapt și de drept necesare pentru a răspunde în mod util la întrebările care i-au fost adresate (Hotărârea din 16 iulie 2015, Sommer Antriebs- und Funktechnik, C-369/14, EU:C:2015:491, punctul 32 și jurisprudența citată).

57 În speță, astfel cum reiese din decizia de trimitere, rezultă din reglementarea națională în discuție în litigiul principal că transferul lucrătorilor unei întreprinderi locale este condiționat printre altele de existența prealabilă a unui contract de muncă pe durată nedeterminată, încheiat cu cel puțin un an înainte de data deciziei care însoțește dizolvarea acestei întreprinderi.

58 După cum s-a amintit la punctul 16 din prezenta hotărâre, domnul Piscarreta Ricardo dispunea totuși, la data la care **Portimão Urbis și-a încetat activitatea**, de un contract de muncă pe durată nedeterminată încheiat cu mai mulți ani înainte de această dată.

59 Or, reiese din cuprinsul articolului 267 al doilea paragraf TFUE că o instanță națională poate să adreseze în orice moment Curții o întrebare referitoare la validitatea unui act adoptat de instituțiile, organele, oficiile sau agențiile Uniunii, în cazul în care consideră că o decizie a Curții cu privire la acest aspect este necesară în vederea pronunțării hotărârii.

60 Instanța de trimitere nu a furnizat însă nicio explicație cu privire la motivele pentru care apreciază că, în acest context, răspunsul la întrebarea pe care o adresează îi este necesar pentru a soluționa litigiul dedus judecății sale. În special, aceasta nu a explicat de ce restricțiile prevăzute de reglementarea națională în discuție în litigiul principal, astfel cum au fost precizate la punctul 57 din prezenta hotărâre, ar fi aplicabile în situația domnului Piscarreta Ricardo.

61 Având în vedere ceea ce precedă, a treia întrebare preliminară trebuie considerată inadmisibilă.

Cu privire la cheltuielile de judecată

62 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

1) **Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2001/23/CE a Consiliului din 12 martie 2001 privind apropierea legislației statelor membre referitoare la menținerea drepturilor lucrătorilor în cazul transferului de întreprinderi, unități sau părți de întreprinderi sau unități trebuie interpretat în sensul că o situație în care o întreprindere municipală, al cărei unic acționar este o municipalitate, se dizolvă prin decizia organului executiv al acestei municipalități, iar activitățile desfășurate de aceasta sunt transferate în parte municipalității respective, care urmează să le desfășoare în mod direct, și în parte unei alte întreprinderi municipale reconstituite în acest scop, în cadrul căreia aceeași municipalitate este de asemenea unicul acționar, intră în domeniul de aplicare al directivei menționate, cu condiția ca identitatea întreprinderii în cauză să se mențină după transfer, aspect a cărui stabilire este de competența instanței de trimitere.**

2) **O persoană, precum reclamantul din litigiul principal, care, ca urmare a suspendării contractului său de muncă, nu își exercită funcțiile în mod efectiv intră sub incidența noțiunii „lucrător”, în sensul articolului 2 alineatul (1) litera (d) din Directiva 2001/23, în măsura în care este protejată în aparență ca lucrător în cadrul dreptului național respectiv, aspect a cărei verificare este însă de competența instanței de trimitere. Sub rezerva acestei verificări,**

în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, trebuie să se considere că drepturile și obligațiile care rezultă din contractul său de muncă au fost transferate cesionarului, conform articolului 3 alineatul (1) din directiva menționată.

3) **A treia întrebare adresată de Tribunal Judicial da Comarca de Faro (Tribunalul de Arondisment Faro, Portugalia) este inadmisibilă.**

Semnături